

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Nucleus Practici Tractatus, De Legibus

Marchius, Ewald

Coloniæ Agrippinæ, 1660 [erschienen] 1661

§. XV. De fide instrumentorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42256

item in Depositionibus sibi contrarientur, & contradicant: Testis enim contrarium suae priori attestationi, postea deponentis, sine ulla, vel erroris, vel iustae causae allegatione Testimonium, nullum est, vel quod sint singulares, qui regulariter non probant.

Publicatione Attestationum facta, super iisdem, vel directe contrariis articulis, in eadem, vel alia instantia, iisdem, vel alii Testes produci nequeunt. Sicuti nec quando ulteriori productioni Testium renuntiatum est, idque ob metum subornationis novorum Testium.

§. XV.

De Fide Instrumentorum.

Dicitur Instrumentum ab Instruendo. Specialiter vero & proprie Instrumentum capitur pro qualibet Scriptura, quae fidem rei, quam continet, iudici facit, & causam instruit.

Sunt autem Instrumenta duplicia: Alia enim sunt Publica, alia Privata. Instrumentum Publicum proprie dicitur ea Scriptura quae publicae Personae, veluti Tabellionis seu Notarii Publici, vel alterius, ad cuius officium publicum spectat Instrumenti confectio, manu debita forma confecta est. Debita forma consistit in hoc, quod fiat à Notario Publico,

ex mandato Judicis, aut à Partibus ad hoc rogato, rei de quâ agitur, gnaro, cum expressione anni, indictionis, mensis, diei, loci, in quo fit contractus ipse, vel actus, qui Instrumento continetur: quod præterea inscribantur nomina Testium, cum ipsius Notarii, seu Tabellionis subscriptione. De Jure communi requiritur quoque expressio nominis, aut Imperatoris, aut Principis, in cujus ditione conscribitur; sed quo ad Principem, id usus non observat.

Sunt tamen quædam Instrumenta, quæ licet non sint à Personâ publicâ confecta, tamen quo ad effectum probandi, dicuntur publica. Hujusmodi est Scriptura alicujus Privati, sigillo aliquo publico & authentico signata, quale est sigillum Episcopi, Principis sæcularis, Capituli, Civitatis, Universitatis, & alterius Communitatis jus Sigilli habentis.

Secundo Scripturæ qualescunque, quæ ex archivo publico extrahuntur.

Tertio, quæ fiunt apud acta publica.

Quarto Scriptura habens subscriptionem Scribentis, & Testium.

Subscriptio, vel Suprascriptio in Scripturâ, vel Instrumento facta continet, & arguit Subscribentis approbationem, perinde ac si

totam Scripturam manu propriâ scrip-
set.

Sigilli vero appositio vim subscriptionis
& Confessionis obtinet.

Et à Domino Sigilli facta præsumitur,
quando est Sigillum ejus, qui sigillavit, aut
subscriptione hoc testatus est.

Dividi possunt Publica Instrumenta, in Ju-
dicialia, quæ scilicet fiunt apud Acta, & in Ju-
dicio, Auctore Judice, & in Extra judicialia,
quæ fiunt in Contractibus à Notario, extra
Judicium ad id rogato.

Privatum Instrumentum generaliter est
omnis scriptura, à privatâ personâ, non au-
tem à Notario confecta, sive sit authentica,
sive non: Quod vocatur Instrumentum
Domesticum.

Instrumenti Privati, seu Scripturæ Privata
variæ sunt species: hæ tamen principales,
communiter constituuntur. Aposta, Anta-
posta, Syngrapha, Liber Rationum, & Epi-
stola.

Differunt in eo Publica à Privatis, quod
non solum ipsa Originalia, ut nostri vocant,
id est, prima & principalia Instrumenta, pu-
blica per se, sine alio adminiculo, plenam fi-
dem faciant de eo, quod dispositive conti-
nent, sive pro proferente, sive contra profe-
rentem;

rentem ; sed etiam eorum exempla , seu exemplaria, id est, ex Originali ipso desumpta, dummodo iussu Judicis desumpta, seu exemplata fuerint : alias enim sine Originalibus nullam fidem faciunt, sed tantum Conjecturam & suspicionem inducunt, vix de probatione Jurisjurandi sufficientem.

Dixi, plenam fidem facere de eo, quod dispositivè continent ; quia quo ad ea, quae in illis enuntiativè, & incidenter narrantur, non probant, in praëjudicium Tertii.

Deinde, quod dictum est, Publicum Instrumentum plenam fidem facere, intelligendum est, donec contrarium probetur, sive per Testes contrarios minimum tres, vel duos, omni exceptione majores, sive per aliud Instrumentum, alteri contrarium : & modo Adversarius nihil objiciat ; veluti quod non sit confectum à Notario, qui eidem subscripsit, quod rasuram, seu cancellationem habeat circa substantiale Instrumenti, vel etiam rasuram dictionis, vel syllabæ, aut Litteræ, quae immutet sensum Instrumenti, quia inde reddi potest, aut falsum, aut saltem suspectum.

Instrumentum autem privatum regulariter non facit fidem pro Scribente ; quamvis esset confectum manu Notarii, si desint so-

lem.

lemnia ad Scripturam publicam requisita, aut conscriptum manu Episcopi, adeo ut ex scripturâ merè privatâ, juxta communem sententiam, nequidem semiplena probatio inducatur:

Facit tamen Instrumentum privatum fidem pro Scribente, Primo quando est trium Testium subscriptione munitum; quia tum quasi publice confectum creditur.

Secundo, si Instrumentum longo tempore inter partes observatum sit, & in Judicio pro tali sæpius habitum, atque exhibitum.

Tertio, si item agatur de modicâ summâ.

Quarto, si recipiat aliquod fomentum, vel supplementum, unde fiat authenticum.

Quinto, si sit juramento confirmatum.

Sexto, si inter partes convenerit, vel Instrumentum privatum plene probet.

Denique si ab Adversario scribentis approbatum sit.

At vero contra Scribentem, si causam expressam habeat, ex quâ debitum petitur, veluti ex mutuo, ex empto, ex locato, plenam fidem facit, etiam nullo Teste adscripto: modo tamen is, qui scripsit, fateatur, se scripsisse, quia quisque debet suæ Confessioni contra se stare. Sin autem causam expressam non

habeat neutiquam probat aduersus Scribentem, quia censetur indiscretè scripsisse.

Eti in Iudicio; debent Instrumenta, instar aliarum Probationum: & quidem partecitata, ac post Litem contestatam, alias non probant.

Post Conclusionem vero in causâ, produci amplius non possunt; quia is est terminus exclusivus omnium probationum, cum factâ Conclusionem, de causâ liquere dicitur.

Hoc tamen fallit Primo: si ex iusta aliqua causa Iudex, postquam conclusum est in causâ, ea admittere velit: quia, quo ad Iudicem, nunquam in causâ concluditur, ideoque Conclusionem rescindere, & ulteriorem probationem partibus iniungere potest.

Secundo si producens Instrumenta fidei faciat Juramento, ea demum post conclusionem in causâ, venisse ad suam notitiam facta prius diligenti inquisitione.

Tertio in causâ Matrimonij, in quâ sententiâ maximè contra Matrimonium lata nunquam transit in rem iudicatam.

Quarto quando Instrumentum non ad probandum, sed ad priores probationes declarandas profertur.

Quin-

Quinto. In Criminalibus, in quibus non concluditur in causâ, quo ad Reum, quin semper usque ad sententiam possit ejus Innocentia detegi; idque favore Defensionis receptum est.

Sexto, si ex Beneficio Restitutionis in integrum subveniatur Minori, vel Ecclesiæ, aut etiam Majori, ex clausulâ generali. Si qua mihi justa, &c.

Septimo in Causa Appellationis possunt ea Instrumenta produci, quibus in priori Instantia obstabat conclusio.

Produci debent in primis Judici ipsa Instrumenta Originalia, quia exemplis seu exemplaribus eorum regulariter non creditur, nisi auctoritate Judicis exemplata sint, concurrentibus ijs, quæ ad exemplationem requiruntur. Potest tamen producens, originali semel exhibito, eo recepto, relinquere in actis copiam collationatam, ne forte originale aliquo casu in actis perdatur, vel surripiatur.

Edi autem oportet Instrumentum totum Judici: ac parti tantum ejus Capituli copia danda, de quo est quæstio, restituto Originali Instrumento.

Cæterum an Reus Actori sua Instrumenta edere teneatur, ad fundandam ejus intentionem.

tionem; quæri potest, & dicendum, non teneri illi edere ea, quæ sibi propria sunt, seu, quæ suis sumptibus redemit. Secus, si sint communia, v g, communibus sumptibus confecta, vel Testamenta inter Hæredes & Legatarios, quorum nomine comparata sunt duæ dicta.

Ut vero intelligatur plenius, quando Instrumentum alicui tertio edendum sit, vel non; sciendum est, quod editio Instrumentorum ei non sit decernenda, qui non mandavit per se; vel per alium illud confici, nec successit in locum Mandantis.

Fallit autem. Primo, si inter sit ejus, qui petit sibi edi Instrumentum: tunc enim potest, vel per edictum de edendo, vel actione in factum subsidiariâ illius editionem petere, licet mandato ejus non sit confectum: quia Instrumentum est pars probationis, & ideo sicut Testis cogitur testimonium dicere pro Tertio; ita & Instrumentum edi tertio debet, quando ipsius Tertij edi interest: modo tamen Judici de tali interesse constet summarie.

Secundo fallit, si à Magistratu petatur editio alicujus statuti ab unâ parte in Judicio allegati, & ab alterâ negati: nam, cum tale statutum sit Jus publicum, & proprium loci, ubi

bi illud servatur, & per consequens, omnibus commune, nemini denegandum est; sed edi debet, utique Capitulum allegatum, non vero totus statutorum liber.

Fallit Tertio in Procuratore Fisci, quo ad causas civiles Exemptionum & Contributionum, idque favore speciali Fisci & Reipubl.

Quarto in usurarijs, qui tenentur codicem rationum edere. Idem dicendum de Publicanis, Cauponibus, Stabularijs, & similibus, fraudem in contractibus committere solitis.

Instrumenti, cum sit stricti Juris interpretatio sumi debet ex verbis, ita ut, quod non dicit Instrumentum, nec nos dicere debeamus, neque extendi possit extra ea, de quibus fuit rogatus Notarius, & quibus ipse interfuit.

Et quemadmodum Instrumenta ijs tantum profunt, qui nominantur, non Alijs: ita etiam non alijs obsunt, quam qui in ijs sunt nominati, neque contra alios probant, nec in præjudicium Tertij, iniquâ interpretatione extendi debent. Licet ad Successores vel Juris, vel rei, etiam singulares extendantur, & contra hos, & pro his perque fidem faciant atque contra Auctorem, cujus jure utuntur.

§. XVI.